

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

16. februar 2023*

»Præjudiciel forelæggelse – intellektuel ejendomsret – design – direktiv 98/71/EF – artikel 3, stk. 3 og 4 – betingelser for at opnå beskyttelse af en komponent, der indgår i et sammensat produkt – begreberne »synlighed« og »normal brug« – synligheden af en komponent af et sammensat produkt under den endelige brugers normale brug af dette produkt«

I sag C-472/21,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Bundesgerichtshof (forbundsdomstol, Tyskland) ved afgørelse af 1. juli 2021, indgået til Domstolen den 2. august 2021, i sagen

Monz Handelsgesellschaft International mbH & Co. KG

mod

Büchel GmbH & Co. Fahrzeugtechnik KG,

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, E. Regan, og dommerne D. Gratsias, M. Ilešič (refererende dommer), I. Jarukaitis og Z. Csehi,

generaladvokat: M. Szpunar,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Monz Handelsgesellschaft International mbH & Co. KG ved Rechtsanwältin C. Rohnke og T. Winter,
- Büchel GmbH & Co. Fahrzeugtechnik KG ved Rechtsanwalt M. Pilla,

* Processprog: tysk.

– Europa-Kommissionen ved E. Gippini Fournier, J. Samnadda og T. Scharf, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 8. september 2022, afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 3, stk. 3 og 4, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/71/EF af 13. oktober 1998 om retlig beskyttelse af mønstre (EFT 1998, L 289, s. 28).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem Monz Handelsgesellschaft International mbH & Co. KG (herefter »Monz«) og Büchel GmbH & Co. Fahrzeugtechnik KG (herefter »Büchel«) vedrørende en begæring indgivet af sidstnævnte selskab om, at et nationalt registreret design erklæres ugyldigt.

Retsforskrifter

EU-retten

Direktiv 98/71

- 3 12. betragtning til direktiv 98/71 har følgende ordlyd:
»[B]eskyttelsen bør ikke udvides til at omfatte komponenter, der ikke er synlige under normal brug af et produkt, eller elementer af en komponent, som ikke er synlige, når komponenten er monteret, eller elementer, som ikke i sig selv ville opfylde kravene til nyhed og individuel karakter. [D]e elementer af et mønster, der af disse grunde er udelukket fra beskyttelse, bør ikke få indflydelse på vurderingen af, om andre elementer af mønstret opfylder kravene til beskyttelse.«
- 4 Dette direktivs artikel 1 med overskriften »Definitioner« fastsætter:
»I dette direktiv forstås ved:
 - a) »[m]ønster«: et produkts eller en del af et produkts udseende, navnlig bestemt af de særlige træk ved selve produktets og/eller dets udsmyknings linjer, konturer, farver, form, struktur og/eller materiale
 - b) »[p]rodukt«: en industrielt eller håndværksmæssigt fremstillet artikel, herunder bl.a. dele, der er bestemt til at blive samlet til et sammensat produkt, samt emballage, udstyr, grafiske symboler og typografiske skrifttyper, men ikke edb-programmer
 - c) »[s]ammensat produkt«: et produkt, der består af flere komponenter, som kan udskiftes, således at produktet kan skilles ad og samles igen.«

- 5 Det nævnte direktivs artikel 3, med overskriften »Betingelser for beskyttelsen« bestemmer:
- »1. Medlemsstaterne beskytter mønstre ved registrering og giver indehaverne eneret i overensstemmelse med dette direktivs bestemmelser.
 - 2. Et mønster beskyttes ved en mønsterret, i det omfang mønstret er nyt og har individuel karakter.
 - 3. Et mønster, der finder anvendelse på eller indgår i et produkt, som udgør en komponent af et sammensat produkt, anses kun for at være nyt og have individuel karakter:
 - a) hvis komponenten efter at være blevet inkorporeret i det sammensatte produkt fortsat er synlig under normal brug af dette produkt, og
 - b) i det omfang de synlige elementer af komponenten i sig selv opfylder kravene om nyhed og individuel karakter.
 - 4. Ved »normal brug« i den i stk. 3, litra a), anvendte betydning forstås den endelige brugers anvendelse, med udelukkelse af vedligeholdelse og reparation.«

- 6 Samme direktivs artikel 5 med overskriften »Individuel karakter« fastsætter følgende i stk. 1:
- »Et mønster anses for at have individuel karakter, hvis det helhedsindtryk, det giver den informerede bruger, adskiller sig fra en sådan brugers helhedsindtryk af alle andre mønstre, som er blevet offentligt tilgængelige inden den dato, hvor ansøgningen om registrering er indgivet, eller, hvis der begæres prioritet, inden prioritetsdagen.«

Forordning (EF) nr. 6/2002

- 7 9. og 12. betragtning til Rådets forordning (EF) nr. 6/2002 af 12. december 2001 om EF-design (EFT 2002, L 3, s. 1) har følgende ordlyd:
- »(9) De materielle bestemmelser i denne forordning om design bør tilpasses de relevante bestemmelser i direktiv [98/71].
- [...]
- (12) Beskyttelsen bør ikke udvides til at omfatte komponenter, der ikke er synlige under normal brug af et produkt, eller elementer af en komponent, som ikke er synlige, når komponenten er monteret, eller elementer, som ikke i sig selv ville opfylde kravene til nyhed og individuel karakter. De elementer af et design, der af disse grunde er udelukket fra beskyttelse, bør derfor ikke få indflydelse på vurderingen af, om andre elementer af designet opfylder kravene til beskyttelse.«

- 8 Denne forordnings artikel 4 med overskriften »Betingelser for beskyttelse« bestemmer:
- »1. Et design beskyttes af et EF-design, hvis designet er nyt og har individuel karakter.

2. Et design, der finder anvendelse på eller indgår i et produkt, som udgør en komponent af et sammensat produkt, anses kun for at være nyt og have individuel karakter, hvis:

- a) komponenten efter at være blevet inkorporeret i det sammensatte produkt fortsat er synlig under normal brug af dette produkt, og
- b) de synlige elementer af komponenten i sig selv opfylder kravene om nyhed og individuel karakter.

3. Ved »normal brug« i den i stk. 2, litra a), anvendte betydning forstås den endelige brugers anvendelse, dog hverken vedligeholdelse eller reparation.«

Tysk ret

- 9 § 1, nr. 4, og § 4 i Gesetz über den rechtlichen Schutz von Design (lov om retlig beskyttelse af design) af 24. februar 2014 (BGBl. 2014 I, s. 122) i den affattelse, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen (herefter »designloven«), gennemfører artikel 3, stk. 3 og 4, i direktiv 98/71.
- 10 Designlovens § 1 med overskriften »Definitioner« fastsætter i nr. 3, at et sammensat produkt er et produkt, der består af flere komponenter, som kan udskiftes, således at produktet kan skilles ad og samles igen. Ifølge § 1, nr. 4, er »normal brug« defineret som den endelige brugers anvendelse, dog hverken vedligeholdelse eller reparation.
- 11 Designlovens § 4 med overskriften »Komponenter i sammensatte produkter« bestemmer, at et design, der finder anvendelse på eller indgår i et produkt, som udgør en komponent af et sammensat produkt, kun anses for at være nyt og have individuel karakter, hvis komponenten efter at være blevet inkorporeret i det sammensatte produkt fortsat er synlig under normal brug af dette produkt, og de synlige elementer af komponenten i sig selv opfylder kravene om nyhed og individuel karakter.

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 12 Monz, der er et tysk selskab, er indehaver af et design, der siden den 3. november 2011 har været registreret hos Deutsches Patent- und Markenamt (den tyske patent- og varemærkemyndighed, Tyskland) (herefter »DPMA«) for varerne »sadler til cykler eller motorcykler«. Dette design er registreret med følgende eneste illustration, som viser undersiden af en sadel:

- 13 Büchel, der er et tysk selskab, anmodede den 27. juli 2016 DPMA om at erklære det i hovedsagen omhandlede design ugyldigt, idet selskabet gjorde gældende, at designet ikke opfyldte betingelserne for opnåelse af retlig beskyttelse af design i henhold til designlovens § 4. Selskabet gjorde navnlig gældende, at designet ved anvendelse på en sadel, der er en komponent af et sammensat produkt såsom en »cykel« eller en »motorcykel«, ikke var synligt ved normal brug af dette produkt.
- 14 Ved afgørelse af 10. august 2018 afslog DPMA denne ugyldighedsbegæring med henvisning til, at der ikke forelå nogen grund til at udelukke det i hovedsagen omhandlede design fra beskyttelse i medfør af designlovens § 4. DPMA var af den opfattelse, at selv om en cykelsadel, hvorpå dette design anvendes, ganske vist er en »komponent af et sammensat produkt«, er denne komponent dog fortsat synlig ved normal brug af dette sammensatte produkt. DPMA fandt, at normal brug af et sådant produkt ligeledes omfatter »afmontering og genmontering af sadlen til andre formål end vedligeholdelse og reparation«, idet sidstnævnte anvendelser er opført i en udtømmende liste over anvendelser, som ikke er omfattet af dette begreb som omhandlet i designlovens § 1, nr. 4.
- 15 Büchel indbragte denne afgørelse for Bundespatentgericht (forbundsdomstol i patentretlige sager, Tyskland), som ved afgørelse af 27. februar 2020 erklærede det i hovedsagen omhandlede design ugyldigt med den begrundelse, at det ikke opfyldte kravene om nyhed og individuel karakter. Ifølge Bundespatentgericht (forbundsdomstol i patentretlige sager) er det i henhold til designlovens § 4 kun komponenter, som fortsat er »synlige som dele af det sammensatte produkt efter at være blevet inkorporeret i dette«, der umiddelbart er omfattet af den retlige beskyttelse af design. Derimod kan en komponent, der kun er synlig som følge af eller i forbindelse med, at den adskilles fra et sammensat produkt, ikke anses for at opfylde betingelsen om synlighed og kan derfor ikke være omfattet af denne beskyttelse. Den nævnte domstol fastslog desuden, at normal brug som omhandlet i designlovens § 1, nr. 4, kun omfatter kørsel på cykel samt på- og afstigning. I forbindelse med disse anvendelser er sadlens underside hverken synlig for den endelige bruger eller for en tredjemand.

- 16 Monz har iværksat appel af denne dom ved Bundesgerichtshof (forbundsdomstol, Tyskland), som er den forelæggende ret. Den forelæggende ret er af den opfattelse, at udfaldet af tvisten i hovedsagen afhænger af fortolkningen af begreberne »synlighed« og »normal brug« som omhandlet i artikel 3, stk. 3 og 4, i direktiv 98/71.
- 17 Den forelæggende ret har indledningsvis anført, at den deler Bundespatentgerichts (forbundsdomstol i patentretlige sager) opfattelse, hvorefter en cykel i henhold til Domstolens praksis, der bl.a. følger af dom af 20. december 2017, Acacia og D'Amato (C-397/16 og C-435/16, EU:C:2017:992, præmis 64), udgør et sammensat produkt og sadlen en komponent af dette produkt.
- 18 Den forelæggende ret er af den opfattelse, at det med henblik på afgørelsen af den tvist, der er indbragt for den, for det første skal afgøres, om kravet om »synlighed« af en komponent, efter at være blevet inkorporeret i det sammensatte produkt, under »normal brug« af dette produkt skal vurderes under hensyntagen til bestemte betingelser for anvendelsen af dette produkt eller ud fra et bestemt betragterperspektiv, eller derimod alene under hensyntagen til den objektive mulighed for at genkende det design, der anvendes på komponenten, således som denne indgår i det sammensatte produkt.
- 19 I denne henseende har den forelæggende ret på den ene side anført, at Bundespatentgericht (forbundsdomstol i patentretlige sager) har fastslået, at komponenten fortsat skal være synlig for den endelige bruger eller en tredjemand i forbindelse med den endelige brugers normale brug af det sammensatte produkt, hvori denne komponent indgår. På den anden side har sagsøgeren i hovedsagen anført, at det er tilstrækkeligt, for at designet kan beskyttes, at det kan identificeres, når den komponent, hvorpå det anvendes, inkorporeres i det sammensatte produkt. Det er derfor uden betydning, om designet nemt kan observeres ud fra et bestemt »perspektiv«.
- 20 I denne sammenhæng er den forelæggende ret i tvivl om fortolkningen af artikel 3, stk. 3 og 4, i direktiv 98/71, idet den er af den opfattelse, at genstanden for disse bestemmelser ikke klart kan udledes af dette direktiv.
- 21 Den forelæggende finder bl.a., at den betragtning, at en producent, som ikke har interesse i at vise et design på en synlig måde, ikke har interesse i påberåbe sig beskyttelse af dette design, er for snæver, eftersom der ikke nødvendigvis er sammenfald mellem indehaveren af designet, producenten af komponenten og producenten af det sammensatte produkt.
- 22 Den forelæggende ret har i øvrigt anført, at denne bestemmelse ifølge den juridiske litteratur er i strid med princippet om, at et designs egnethed til retlig beskyttelse allerede skal fastslås på tidspunktet for registreringen af det pågældende design.
- 23 Ifølge den forelæggende ret taler disse betragtninger for en streng fortolkning af artikel 3, stk. 3 og 4, i direktiv 98/71.
- 24 Den forelæggende ret er imidlertid af den opfattelse, at selv om den almindelige betydning af ordet »synlig« indikerer en objektiv forståelse, som henviser til, om det er muligt at se en genstand, kan det ikke af udtrykket »normal brug« udledes, at særlige måder at betragte det sammensatte produkt på skal udelukkes.

- 25 For det andet skal det afgøres, hvilke kriterier der er relevante ved vurderingen af, om der foreligger »normal brug« af et sammensat produkt foretaget af den endelige bruger som omhandlet i dette direktivs artikel 3, stk. 4.
- 26 I denne henseende opstår navnlig spørgsmålet om, hvorvidt der i forbindelse med en sådan vurdering skal tages hensyn til producentens tilsigtede brug af komponenten eller det sammensatte produkt eller udelukkende til den endelige brugers sædvanlige brug af det sammensatte produkt.
- 27 Den forelæggende ret er af den opfattelse, at definitionen af begrebet »normal brug« i artikel 3, stk. 4, i direktiv 98/71 kan forstås således, at EU-lovgiver har fundet, at enhver anvendelse, som den endelige bruger foretager af det sammensatte produkt, i princippet er en normal brug, dog med de undtagelser, der er nævnt i denne bestemmelse.
- 28 Med hensyn til kriteriet om producentens tilsigtede brug af komponenten eller det sammensatte produkt har den forelæggende ret anført, at anvendelse af dette kriterium efter dens opfattelse vil kunne forhindre udelukkelse af retlig beskyttelse af design, eftersom de endelige brugers anvendelse af det sammensatte produkt vil være irrelevant, idet den forelæggende ret dog har henvist til sine forbehold vedrørende dette kriterium, jf. denne doms præmis 21.
- 29 For det tredje ønsker den forelæggende ret oplyst, om det alene er den primære anvendelse af det sammensatte produkt, der er afgørende, eller om der, efter omstændighederne, skal tages hensyn til andre anvendelser af dette produkt.
- 30 I denne henseende hælder den forelæggende ret til en bred fortolkning af artikel 3, stk. 4, i direktiv 98/71 med henblik på at minimere virkningerne af dette direktivs artikel 3, stk. 3, der i den juridiske litteratur anses for at være i strid med logikken bag ordningen for beskyttelse af design, og undgå en større forskelsbehandling mellem indehavere af design, der omfatter komponenter i sammensatte produkter, og indehavere af andre design.
- 31 På denne baggrund har Bundesgerichtshof (forbundsdomstol) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Er en komponent, som udgør et mønster, allerede »synlig« som omhandlet i artikel 3, stk. 3, i direktiv [98/71], hvis det er objektivt muligt at se designet, når komponenten er monteret, eller er det synligheden under bestemte anvendelsesbetingelser eller ud fra et bestemt betragterperspektiv, der er afgørende?
- 2) Såfremt det første spørgsmål besvares således, at det er synligheden under bestemte anvendelsesbetingelser eller fra et bestemt betragterperspektiv, der er afgørende:
- a) Er det [da] med hensyn til vurderingen af den endelige brugers »normale brug« af et sammensat produkt som omhandlet i artikel 3, stk. 3 og 4, i direktiv [98/71] det anvendelsesformål, som er tilsigtet af producenten af komponenten eller det sammensatte produkt, eller den endelige brugers sædvanlige anvendelse af det sammensatte produkt, der er afgørende?
- b) Ud fra hvilke kriterier skal det vurderes, om den endelige brugers anvendelse af et sammensat produkt er »normal« som omhandlet i artikel 3, stk. 3 og 4, i direktiv [98/71]?«

Om de præjudicielle spørgsmål

- 32 Den forelæggende ret ønsker med sine to spørgsmål, der skal behandles samlet, nærmere bestemt oplyst for det første, om artikel 3, stk. 3 og 4, i direktiv 98/71 skal fortolkes således, at det krav om »synlighed«, der er fastsat i denne bestemmelse, for at et design, der finder anvendelse på eller indgår i et produkt, som udgør en komponent af et sammensat produkt, kan være retligt beskyttet som design, skal vurderes under hensyntagen til bestemte betingelser for anvendelsen af dette sammensatte produkt eller alene under hensyntagen til den objektive mulighed for at genkende det design, der anvendes på komponenten, således som denne er inkorporeret i det sammensatte produkt, og for det andet, hvilke kriterier der er relevante for, at den endelige brugers anvendelse af et sammensat produkt kan betegnes som »normal brug«.
- 33 Disse spørgsmål er blevet rejst i forbindelse med en tvist, der udspringer af Büchels begæring om, at det i hovedsagen omhandlede design erklæres ugyldigt, med den begrundelse, at det ikke kan nyde retlig beskyttelse som design, eftersom sadlen, som en komponent af et sammensat produkt såsom en »cykel« eller en »motorcykel«, ikke er synlig ved normal brug af et sådant sammensat produkt.
- 34 Det skal indledningsvis fastslås, at en sadel til en cykel eller en motorcykel i det foreliggende tilfælde udgør en komponent af et sammensat produkt som omhandlet i artikel 3, stk. 3, i direktiv 98/71, idet en cykel eller en motorcykel i sig selv udgør et sammensat produkt som omhandlet i dette direktivs artikel 1, litra c). En sadel kan nemlig udskiftes, således at cyklen eller motorcyklen kan skilles ad og samles igen, idet dette sammensatte produkt, uden sadlen, ikke ville kunne bruges normalt (jf. analogt dom af 20.12.2017, *Acacia og D'Amato*, C-397/16 og C-435/16, EU:C:2017:992, præmis 64-66).
- 35 Det bemærkes for det første, at et design, der finder anvendelse på eller indgår i et produkt, som udgør en komponent af et sammensat produkt i henhold til artikel 3, stk. 3, i direktiv 98/71, sammenholdt med 12. betragtning hertil, kun anses for at være nyt og have individuel karakter, hvis komponenten efter at være blevet inkorporeret i det sammensatte produkt fortsat er synlig under normal brug af dette produkt [litra a)], og de synlige elementer af komponenten i sig selv opfylder kravene om nyhed og individuel karakter [litra b)].
- 36 Artikel 3, stk. 3, i direktiv 98/71 fastsætter således en særlig regel, der specifikt vedrører design, der finder anvendelse på eller indgår i et produkt, som udgør en komponent af et sammensat produkt som omhandlet i artikel 1, litra c), i direktiv 98/71.
- 37 Det skal dernæst bemærkes, at det i henhold til artikel 1, litra a), i direktiv 98/71 er et produkts eller en del af et produkts udseende, som er genstand for den retlige beskyttelse af design i medfør af dette direktiv.
- 38 I forbindelse med den beskyttelse af design, der er fastsat ved forordning nr. 6/2002, har Domstolen allerede fastslået, at udseendet udgør den afgørende faktor for et design, og at det er en afgørende forudsætning for beskyttelsen, at et kendetegn ved et design er synligt (jf. i denne retning dom af 21.9.2017, *Easy Sanitary Solutions og EUIPO mod Group Nivelles*, C-361/15 P og C-405/15 P, EU:C:2017:720, præmis 62 og 63, og af 28.10.2021, *Ferrari*, C-123/20, EU:C:2021:889, præmis 30).

- 39 Hvad særligt angår design, der indgår i et produkt, som udgør en komponent af et sammensat produkt, har Domstolen præciseret, at for at udseendet af en komponent af et sammensat produkt kan beskyttes som design, skal den pr. definition være synlig og afgrænset af elementer, der udgør produktets særlige udseende, dvs. ved hjælp af linjer, konturer, farver, former eller en særlig tekstur. Dette forudsætter, at udseendet af den pågældende komponent ikke udviskes fuldstændigt i produktet i dets helhed (jf. i denne retning dom af 28.10.2021, Ferrari, C-123/20, EU:C:2021:889, præmis 49 og 50).
- 40 I denne henseende må det lægges til grund, at de samme principper finder anvendelse på den ordning for beskyttelse af design, som er fastsat ved direktiv 98/71.
- 41 I henhold til artikel 3, stk. 3, litra a), i direktiv 98/71 skal en komponent, som indgår i et sammensat produkt, for at kunne beskyttes som design således fortsat være synlig under normal brug af dette produkt. I henhold til 12. betragtning til dette direktiv bør beskyttelsen desuden ikke udvides til at omfatte komponenter, der ikke er synlige under normal brug af et produkt, eller elementer af en komponent, som ikke er synlige, når komponenten er monteret, eller elementer, som ikke i sig selv ville opfylde kravene til nyhed og individuel karakter.
- 42 Denne begrænsning af den retlige beskyttelse af design til de synlige elementer af den pågældende komponent skyldes den omstændighed, at denne komponents udseende udelukkende følger af disse elementer.
- 43 En sådan fortolkning bekræftes af opbygningen af direktiv 98/71 og af det formål, der forfølges med dets artikel 3, stk. 3. Beskyttelsen af et design i medfør af dette direktiv omfatter nemlig kun de elementer, som bestemmer et produkts eller en del af et produkts udseende. En komponent, der er synlig, indgår nødvendigvis i det sammensatte produkts udseende (jf. analogt dom af 20.12.2017, Acacia og D'Amato, C-397/16 og C-435/16, EU:C:2017:992, præmis 73).
- 44 Det fremgår desuden klart af ordlyden af artikel 3, stk. 3, litra a), i direktiv 98/71, at komponenten, for at være omfattet af den retlige beskyttelse af design, efter at være blevet inkorporeret i det sammensatte produkt fortsat skal være synlig »under normal brug« af dette produkt.
- 45 Det følger heraf, at en abstrakt vurdering af synligheden af den komponent, der indgår i et sammensat produkt, uden sammenhæng med den konkrete anvendelse af dette produkt, ikke er tilstrækkelig til, at en sådan komponent kan være omfattet af beskyttelsen som design i medfør af direktiv 98/71. I denne henseende skal det præciseres, at artikel 3, stk. 3, i direktiv 98/71 imidlertid ikke kræver, at en komponent, som indgår i et sammensat produkt, fortsat er synlig i sin helhed ved hver anvendelse af det sammensatte produkt.
- 46 Som generaladvokaten har fremhævet i punkt 33 og 34 i forslaget til afgørelse, kan synligheden af en komponent, der indgår i et sammensat produkt som omhandlet i artikel 3, stk. 3, i direktiv 98/71, sammenholdt med artikel 3, stk. 4, heri, nemlig ikke udelukkende vurderes ud fra dette produkts endelige brugers synsvinkel. I denne henseende skal en sådan komponents synlighed for en udenforstående iagttager ligeledes tages i betragtning.
- 47 For det andet bemærkes, at »normal brug« i artikel 3, stk. 4, i direktiv 98/71 er defineret som »den endelige brugers anvendelse, med udelukkelse af vedligeholdelse og reparation«. Ifølge denne definition svarer »normal brug« til den endelige brugers anvendelse. Den endelige brugers anvendelser i forbindelse med vedligeholdelse eller reparation af det sammensatte produkt er udtrykkeligt udelukket fra denne definition.

- 48 I denne henseende skal det afgøres, om begrebet »normal brug« af et produkt foretaget af den endelige bruger som omhandlet i artikel 3, stk. 4, i direktiv 98/71 svarer til den brug, som er tilsigtet af producenten eller designeren af komponenten, til den brug, som er tilsigtet af producenten eller designeren af det sammensatte produkt, eller til den endelige brugers sædvanlige anvendelse af det sammensatte produkt.
- 49 Hvad for det første angår spørgsmålet om, hvorvidt den »normale brug« af et sammensat produkt svarer til den brug, som er tilsigtet af producenten af komponenten, til den brug, som er tilsigtet af producenten af det sammensatte produkt, eller til den endelige brugers sædvanlige anvendelse af dette produkt, skal det indledningsvis fastslås, at i henhold til ordlyden af artikel 3, stk. 4, i direktiv 98/71 vedrører denne bestemmelse den endelige brugers »normale brug« af det sammensatte produkt.
- 50 Selv om kriteriet for synlighed af en komponent, der indgår i et sammensat produkt, i denne henseende i den tyske version af artikel 3, stk. 3 og 4, i direktiv 98/71 er »brug i overensstemmelse med sit formål« (*»bestimmungsgemäße Verwendung«*), antyder andre sprogversioner af de samme bestemmelser, såsom den engelske (*»normal use«*), den franske (*»utilisation normale«*), den italienske (*»la normale utilizzazione«*), den spanske (*»la utilización normal«*) og den nederlandske (*»normaal gebruik«*), at den pågældende komponent af et sammensat produkt fortsat skal være synlig under »normal« eller »sædvanlig« brug af dette produkt.
- 51 Det bemærkes, således som Europa-Kommissionen i det væsentlige har fremhævet i sit skriftlige indlæg, at den endelige brugers normale eller sædvanlige brug af et sammensat produkt som udgangspunkt svarer til en anvendelse, der er i overensstemmelse med det formål med det sammensatte produkt, som producenten eller designeren af produktet har tilsigtet.
- 52 Når dette er sagt, har det, således som Kommissionen i det væsentlige har anført vedrørende begrebet »normal brug«, været EU-lovgivers hensigt at henvise til den endelige brugers sædvanlige brug af det sammensatte produkt for at udelukke anvendelser af dette produkt i andre handelsled og således undgå omgåelse af synlighedsbetingelsen. Vurderingen af, om der foreligger »normal brug« af et sammensat produkt som omhandlet i artikel 3, stk. 3, litra a), og artikel 3, stk. 4, i direktiv 98/71, kan således ikke udelukkende baseres på hensigten hos producenten af komponenten eller det sammensatte produkt.
- 53 Hvad for det andet angår spørgsmålet om, hvad der udgør »normal brug« af et sammensat produkt foretaget af den endelige bruger som omhandlet i artikel 3, stk. 4, i direktiv 98/71, bemærkes indledningsvis, at den omstændighed, at denne bestemmelse hverken præciserer, hvilken type anvendelse af et sådant produkt der er omfattet af dette begreb, eller generelt henviser til den endelige brugers anvendelse af et sådant produkt, taler for en vid fortolkning af begrebet.
- 54 I denne henseende kræver anvendelsen af et produkt til dets primære formål, således som generaladvokaten har anført i punkt 38 i forslaget til afgørelse, ofte, at der udføres forskellige handlinger, før eller efter at produktet har opfyldt dette primære formål, såsom opbevaring og transport af produktet. Følgelig skal det lægges til grund, at »normal brug« af et sammensat produkt som omhandlet i artikel 3, stk. 4, i direktiv 98/71 omfatter alle disse handlinger med undtagelse af dem, der udtrykkeligt er udelukket ved stk. 4, nemlig handlinger i forbindelse med vedligeholdelse og reparation.

- 55 Begrebet »normal brug« som omhandlet i artikel 3, stk. 4, i direktiv 98/71 skal derfor omfatte handlinger, der vedrører den sædvanlige anvendelse af et produkt, samt andre handlinger, der med rimelighed kan udføres i forbindelse med en sådan anvendelse, og som er sædvanlige ud fra den endelige forbrugers synsvinkel, herunder handlinger, der kan udføres før eller efter, at produktet har opfyldt sit primære formål, såsom opbevaring og transport af produktet.
- 56 Henset til ovenstående betragtninger skal de forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 3, stk. 3 og 4, i direktiv 98/71 skal fortolkes således, at det krav om »synlighed«, der er fastsat i denne bestemmelse, for at et design, der finder anvendelse på eller indgår i et produkt, som udgør en komponent af et sammensat produkt, kan være retligt beskyttet som design, skal vurderes henset til en situation med normal anvendelse af dette sammensatte produkt, således at den pågældende komponent, efter at være blevet inkorporeret i dette produkt, fortsat er synlig under en sådan anvendelse. Med henblik herpå skal synligheden af en komponent af et sammensat produkt under den endelige brugers »normale brug« af produktet vurderes ud fra denne brugers og en udenforstående iagttagers synsvinkel, idet det præciseres, at denne normale brug skal omfatte handlinger, der udføres i forbindelse med den primære anvendelse af et sammensat produkt, samt handlinger, der sædvanligvis skal udføres af den endelige bruger i forbindelse med en sådan anvendelse, med undtagelse af vedligeholdelse og reparation.

Sagsomkostninger

- 57 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Femte Afdeling) for ret:

Artikel 3, stk. 3 og 4, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/71/EF af 13. oktober 1998 om retlig beskyttelse af mønstre

skal fortolkes således, at

det krav om »synlighed«, der er fastsat i denne bestemmelse, for at et design, der finder anvendelse på eller indgår i et produkt, som udgør en komponent af et sammensat produkt, kan være retligt beskyttet som design, skal vurderes henset til en situation med normal anvendelse af dette sammensatte produkt, således at den pågældende komponent, efter at være blevet inkorporeret i dette produkt, fortsat er synlig under en sådan anvendelse. Med henblik herpå skal synligheden af en komponent af et sammensat produkt under den endelige brugers »normale brug« af produktet vurderes ud fra denne brugers og en udenforstående iagttagers synsvinkel, idet det præciseres, at denne normale brug skal omfatte handlinger, der udføres i forbindelse med den primære anvendelse af et sammensat produkt, samt handlinger, der sædvanligvis skal udføres af den endelige bruger i forbindelse med en sådan anvendelse, med undtagelse af vedligeholdelse og reparation.

Underskrifter